

Katar ve alt emperyalizm

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 27 Kasım 2020 07:19 -

Türkiye ile Katar arasında on tane yeni anlaşma imzalanmış. Bunlardan bir tanesine göre İstanbul Borsası'nın yüzde 10'u Katar'a satılıyor, diğer anlaşmalar da genellikle ekonomik içeriklidir. Bu tür anlaşmaların açıklanmayan tarafları da vardır ve bu açıklanmayan taraf zaman içindeki uygulamalarla ortaya çıkar. 1995'te İsrail ile yapılan geniş kapsamlı anlaşma bu özelliği taşıyordu mesela.

Katar ile yapılan son anlaşmanın sonuçlarından bir tanesi, Türkiye'ye bu ülke kaynaklı yoğun nakit girişidir. Bu giriş yeni değildir. Geçtiğimiz yıl yayınlanan **Küresel iç savaş ve Türkiye** kitabında –yine Katar kaynaklı- örneğini vermiştim.

Burada soru şudur: Türkiye'nin yüksek nakit ihtiyacı açık olmakla birlikte Katar için elindeki büyük nakit miktarını Türkiye'ye akıtmak neden ihtiyaçtır? Nakit değerlendirmesinde en garantili kazanç sağlayan yer ABD devlet tahvilleridir. Bunların satın alınması, başka bir deyişle ABD'ye borç verilmesi yıllardan beri dünyanın en garantili kazanç sağlayan işidir. Bu tahvillerin satın alınmasında en büyük müşteri Suudi Arabistan iken, diğeri Çin'dir.

Katar da muhtemelen ABD tahvilleri alıyor. Neden bunlardan daha fazla almak yerine Türkiye'ye yüksek miktarda nakit transferine yol açacak anlaşmalara giriyor?

Nedeni Katar'ın konumudur. Bu ülke Suudi Arabistan ile yıllardan beri çelişki yaşamaktadır. Katar zengin ama küçük bir ülkedir ve Suudi Arabistan'a karşı koyabilmesi mümkün değildir. Türkiye'nin Katar'da üssü bulunuyor. Bu üs geçtiğimiz yıl genişletildi. Şu anda 300 asker bulunuyor, üssün kapasitesi ise 4000 askerdir. Suudi Arabistan bu genişletilmeyi protesto etti.

Katar'daki yönetimi değiştirmek isteyen Suudi Arabistan'ın darbe teşebbüsünün engellenmesinde buradaki askerlerin önemli fonksiyonu olmuştu. Katar yönetimi için Türkiye'nin ülkedeki üssü ve askerlerinin caydırıcı varlığı hayati önemdedir. Bu nedenle Türkiye'nin ihtiyaçlarının karşılanması konusunda Katar hassastır, böyle olmak zorundadır.

Katar ve alt emperyalizm

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 27 Kasım 2020 07:19 -

Türkiye'nin en iyi ihraç ürünü ordusudur, belirlemesinin doğruluğu bu örnekte de görülüyor. Türkiye'nin dış sermaye yatırımlarının gelişmesinde değişik ülkelerdeki askeri varlığı önemli rol oynuyor.

Suriye'deki ekonomik varlığı şimdilik Afrin zeytinyağı ile sınırlı olmakla birlikte, bu ülkenin inşaat konusunda yeniden inşasında söz sahibi olması ancak ülkenin yüzde 5'ini işgali altında tutulmasıyla mümkün olacaktır. Nitekim bu talep açıkça ifade de edilmiştir.

Irak Kürdistan'ı Türkiye'nin ekonomik işgali altındadır ve bu işgal askeri işgal olmadan en azından bu boyutta düşünülemezdi.

Libya aynı durumdadır. Türkiye'nin inşaat konusunda bu ülkeden büyük alacağı vardır ve ülkenin yeniden inşasında söz sahibi olmak istemektedir. Bunun için de askeri olarak alanda bulunmak şarttır.

Yakın gelecekte Azerbaycan gibi petrol geliri yüksek bir ülkeyle daha yakın ekonomik ilişki gelişmesi beklenmelidir. Türkiye inşaat şirketleri bu ülkede zaten aktiftir, silah da satılmaktadır ve bu gelişme Türkiye'nin oradaki askeri varlığıyla doğrudan ilgilidir.

Somali hakkında fazla bilgi edinmek pek kolay değildir. Türkiye'nin ülke dışındaki en büyük askeri üssü burada bulunuyor. Türkiye bu ülkenin IMF'ye olan borcunu da ödemiş. Hint Okyanusu gibi dünya deniz ticaret yolunun geçtiği önemli bir alana bakan Somali ile ilgili daha büyük hesaplar bulunuyor.

Sermaye ihracı ile askeri güç birliktedir. ABD için de aynısı geçerlidir. Irak petroleri konusunda ABD ve İngiliz firmaları ön plandadır ve bu ülkeyi işgal eden en önemli iki askeri güç de bunların ordularıdır.

Bir ülkeye makineler, teknik eleman ve kalifiye işçi, değişik yatırım malzemeleri, para ve askeri güç göndermenin tümü sermaye ihracının değişik kalemleri olarak değerlendirilmelidir. Birisi diğerinin yolunu açmaktadır.

Katar ve alt emperyalizm

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 27 Kasım 2020 07:19 -

Türkiye şu anda dünyanın en yayılcı ülkesidir ve bu yayılcılıkta askeri güç ön plandadır. Son örnek olarak Ukrayna'nın yaptığı 40 silahlı insansız hava aracı siparişine dikkatinizi çekerim. Azerbaycan'daki savaş ve burada sergilenen performans olmasaydı, bu ihracat da gerçekleşmezdi.

Bu konuda bazı anlayışların gerekçe üretimi hayret vericidir. "Rusya, Türkiye'yi durdurmuş!" Kafkasya'da Rusya ABD'yi bile durduruyor, Türkiye için de doğal olarak bir noktadan sonra gelişme engeli olacaktır.

Açık olarak Ermenistan tarafını tutan Fransa da müdahale edemedi.

Konuya daha geniş ölçekte bakıldığı zaman Türkiye'nin yükselen konumunu görebilmek hiç zor değildir. Türkiye "geniş Ortadoğu" olarak adlandırılan ve klasik Ortadoğu'nun yanı sıra Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'yı içeren geniş alanda önemli bölgesel güçtür. Bölgesel güç olunmadan alt emperyalist olunamaz zaten.

Türkiye büyük bir ihtirasla küresel güç olmayı istemektedir ama (bkz. yukarda adı geçen kitap) bundan uzaktadır.

Yakın gelecekte ekonomik yayılmanın yeni bir aşaması olarak Somali gibi uzaktaki ülke benzeri ülkelere de askeri güç göndermeye başlarsa şaşkırmamak gerekir.